

Gospodarka senioralna w Polsce - stan i metody pomiaru

Dorota Wyszowska
Magdalena Gabińska
Sylwia Romańska
Urząd Statystyczny w Białymstoku

Plan prezentacji

Wprowadzenie – cel badania

Gospodarka senioralna – ujęcie definicyjne

Źródła danych – statystyka publiczna, źródła administracyjne, badania reprezentacyjne

Badanie podmiotów gospodarki narodowej – strona podaźowa

Projekt badania osób starszych - strona popytowa

Wnioski

Cel badania

Opracowanie metodyki pomiaru gospodarki senioralnej (*silver economy*) w Polsce oraz określenie jej wielkości i struktury na podstawie danych pochodzących z różnych źródeł.

Pytania na początek...

- Czym jest gospodarka senioralna, jaki jest jej zakres?
- Jakie grupy wyrobów i usług kierowane bezpośrednio do osób starszych można wyodrębnić w gospodarce senioralnej?
- Jaki jest poziom dostępności wyrobów i usług senioralnych w Polsce?
- Jakie są perspektywy oraz bariery rozwoju gospodarki senioralnej w Polsce?

Badanie gospodarki senioralnej – etapy prac

Etap 1

- Zdefiniowanie gospodarki senioralnej jako przedmiotu badań

Etap 2

- Opracowanie metodologii badania reprezentacyjnego podmiotów gospodarki narodowej
- Realizacja badania i opracowanie jego wyników

Etap 3

- Opracowanie zestawu miar służących do opisu gospodarki senioralnej z jednoczesnym rozpoznaniem źródeł pozastatystycznych danych do ich budowy

Etap 4

- Przygotowanie metodologii badania osób w wieku senioralnym

Gospodarka senioralna – ujęcie definicyjne

Gospodarka senioralna (szerokie ujęcie) – całościowy zespół zjawisk zachodzących na rynku związanych z procesem dostosowywania wszelkiej działalności produkcyjnej i usługowej do procesu starzenia się społeczeństwa.

Senior – osoba, która ukończyła 60 lat niezależnie od płci oraz tego czy pozostaje aktywna zawodowo, czy też nie.

Gospodarka senioralna – przedmiot badania

Gospodarka senioralna (wąskie ujęcie) – część rynku wyrobów i usług wytwarzanych oraz dostarczanych w celu zaspokojenia potrzeb osób w wieku senioralnym.

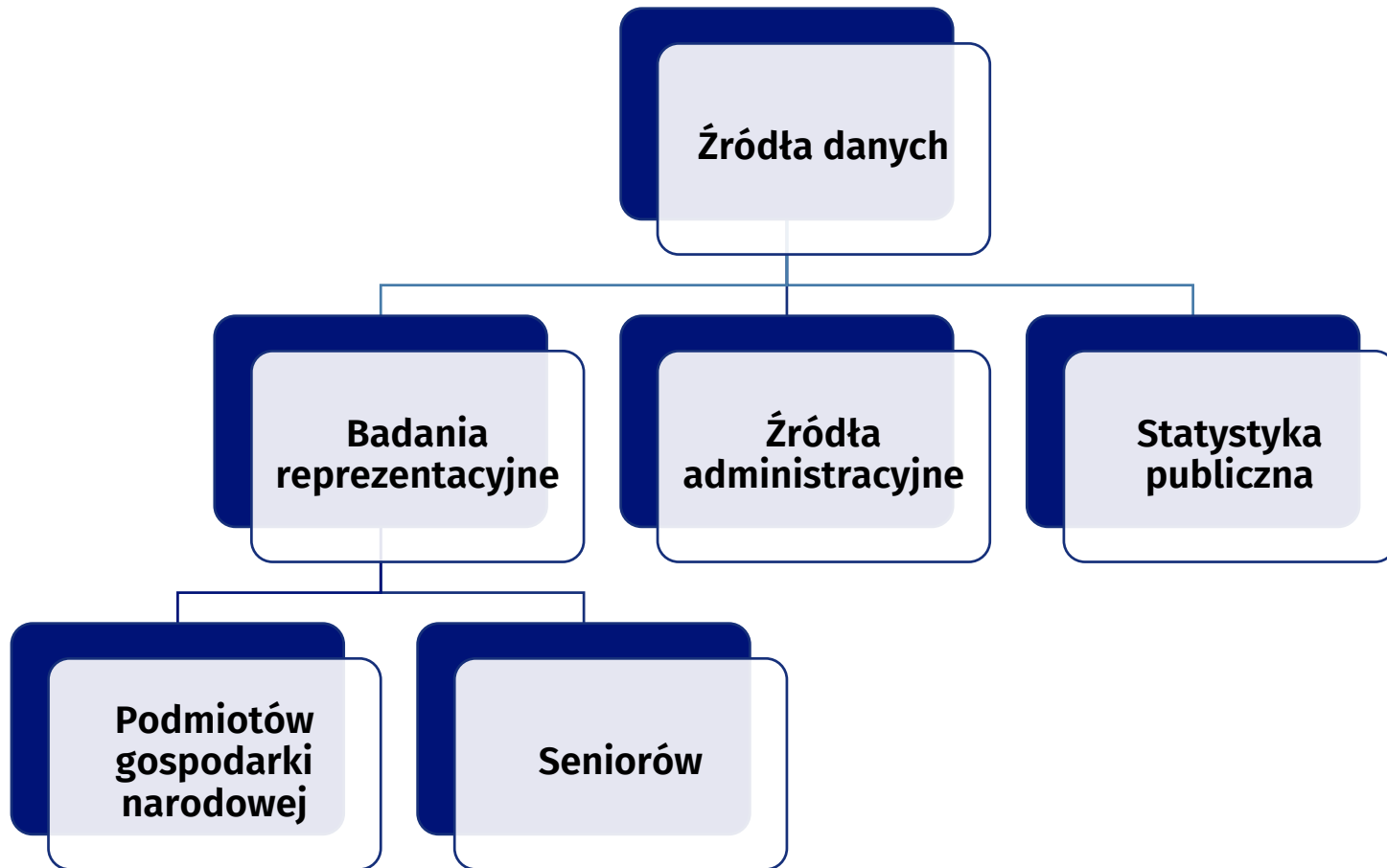
Za potrzeby takie uznano wyłącznie te, które ujawniają się lub dokonuje się ich znacząca zmiana w wyniku biologicznego procesu starzenia się organizmu, zmiany sytuacji osobistej lub aktywności zawodowej seniora.

Za wyrób lub usługę senioralną uznano także wyroby lub usługi objęte specjalną ofertą (np. rabatową) skierowane do seniorów, jak również działania podjęte przez organizacje niekomercyjne na rzecz osób w wieku 60 lat i więcej.

Segmenty gospodarki senioralnej

Gospodarka senioralna – źródła danych

Źródła administracyjne

Segment SE	Zakres danych	Podmioty
Wyroby poprawiające komfort życia	nie dotyczy	nie dotyczy
Wyroby medyczne i rehabilitacyjne	wydatki państwa na leki dla seniorów	MZ, NFZ, MSWiA
	wydatki państwa na sprzęt rehabilitacyjny, obuwie ortopedyczne, okulary korekcyjne, protezy zębowe, itp.	NFZ, MSWiA, PFRON, MZ
Nowe technologie	wydatki państwa na prace B+R i wdrożeniowe w zakresie rozwiązań przyjaznych seniorom	MNiSW, NCN, NCBR, MC
Budownictwo	wydatki publiczne (rządowe, samorządowe) na przystosowanie przestrzeni i budynków publicznych do potrzeb osób w wieku senioralnym	MRPiPS, gminy, powiaty, województwa, PFRON
Usługi transportowe	wydatki na zapewnienie przewozu osób w wieku senioralnym, w tym wartość ulg lub zapewnienie bezpłatnego przejazdu tym osobom	PFRON, gminy, województwa (w zakresie komunikacji PKP, PKS)
Usługi finansowe i ubezpieczeniowe	wartość oraz struktura wyrobów i usług senioralnych na rynku bankowym i ubezpieczeniowym	Polska Izba Ubezpieczeń, Komisja Nadzoru Finansowego, Narodowy Bank Polski, Związek Banków Polskich, Konferencja Przedsiębiorstw Finansowych, Biuro Informacji Kredytowej

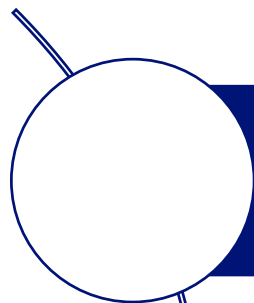
Źródła administracyjne

Segment SE	Zakres danych	Podmioty
Usługi zdrowotne	wartość wydatków publicznych na opiekę zdrowotną osób w wieku senioralnym, w tym geriatryczną, uzdrowską i rehabilitacyjną	NFZ, MSWiA, KRUS, ZUS
	dane do określenia dostępności do usług zdrowotnych	NFZ, MSWiA, MZ
	dane dotyczące personelu medycznego i poziomu jego kwalifikacji	Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, Naczelna Rada Lekarska, Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych
Usługi opiekuńcze	wartość wydatków publicznych na opiekę społeczną (w tym: domy pomocy społecznej)	gminy, powiaty, ROPS, UW, PCPR, MF, MRPiPS
	dane do określenia dostępności usług opiekuńczych	gminy, powiaty, ROPS, UW, PCPR, GOPS/MOPS
Sport i rekreacja	wydatki publiczne na realizację programów związanych z aktywizacją społeczną i zawodową seniorów (m. in. kluby seniora, domy sąsiedzkie)	MRPiPS, MF, gminy, powiaty, województwa, GOPS/MOPS
	wydatki publiczne na zapewnienie seniorom bezpłatnego lub ulgowego dostępu do obiektów sportowych i rekreacyjnych	gminy, powiaty, województwa, GOPS/MOPS, MSiT
	dane do określenia dostępności infrastruktury przeznaczonej dla seniorów	MRPiPS, gminy, powiaty, województwa, ROPS, PCPR

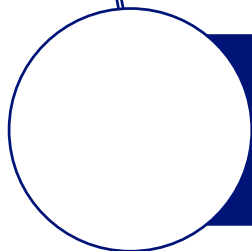
Źródła administracyjne

Segment SE	Zakres danych	Podmioty
Edukacja i kultura	wydatki publiczne na prowadzenie działań edukacyjnych i kulturalnych na rzecz seniorów	MRPiPS, MKiDN, gminy, województwa, PFRON, MC, policja
	wydatki i dostępność Uniwersytetów Trzeciego Wieku	MRPiPS, MNiSW
	dane do określenia dostępności infrastruktury edukacyjnej i kulturalnej przeznaczonej dla seniorów	MRPiPS, MKiDN, gminy, powiaty, województwa
Inne usługi na rzecz seniorów	wydatki publiczne na działalność pomocy społecznej przeznaczonej dla seniorów, w tym: dożywianieprzeciwdziałanie przemocy w rodziniedofinansowanie mieszkań i dodatki do energii elektrycznej	MRPiPS, UW, gminy, GOPS/MOPS

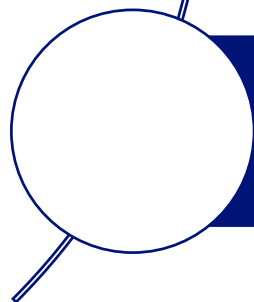
Problemy z pozyskaniem danych

Dane agregowane są z uwzględnieniem różnych przedziałów wiekowych osób lub w ogóle bez tego podziału, co istotnie utrudnia prezentację danych dotyczących SE.

Szeroki zakres zadań na rzecz seniorów wykonywany jest przez JST – nie dysponują one zbiorami danych, które można byłoby wykorzystać do opisu SE.

Jednostki dysponują zróżnicowanym oprogramowaniem, co uniemożliwia automatyczne generowanie zestawień o jednakowej zawartości, które mogłyby być wykorzystywane do opisu SE.

Baza danych

SPIS TREŚCI

SEGMENTY SREBRNEJ GOSPODARKI

TABLICE

DZIAŁ I. WYROBY MEDYCZNE I REHABILITACYJNE

[wyświetl /zwiń](#)

Udział wydatków publicznych na refundację leków osób w wieku 60+ w wydatkach publicznych na refundację leków ogółem

1

Wydatki publiczne na refundację leków na osobę w wieku 60+

2

Udział wydatków publicznych na finansowanie zapotrzebowania na środki pomocnicze i ortopedyczne osób w wieku 60+ w wydatkach publicznych na finansowanie zapotrzebowania na środki pomocnicze i ortopedyczne ogółem

3

Wydatki publiczne na finansowanie zapotrzebowania na środki pomocnicze i ortopedyczne na osobę w wieku 60+

4

DZIAŁ II. NOWE TECHNOLOGIE

[wyświetl /zwiń](#)

DZIAŁ III. USŁUGI FINANSOWE I UBEZPIECZENIOWE

[wyświetl /zwiń](#)

DZIAŁ IV. USŁUGI ZDROWOTNE

[wyświetl /zwiń](#)

DZIAŁ V. USŁUGI OPIEKUŃCZE

[wyświetl /zwiń](#)

DZIAŁ VI. SPORT I REKREACJA

[wyświetl /zwiń](#)

DZIAŁ VII. EDUKACJA I KULTURA

[wyświetl /zwiń](#)

DZIAŁ VIII. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I WYBRANE ŹRÓDŁA DOCHODÓW SENIORÓW

[wyświetl /zwiń](#)

Baza danych

DZIAŁ IV. USŁUGI ZDROWOTNE

[wyświetl / zwiń](#)

Udział liczby łóżek na oddziałach geriatrycznych w ogólnej liczbie łóżek w szpitalach ogólnych	22
Struktura oddziałów geriatrycznych w szpitalach ogólnych według województw	23
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na łóżko na oddziałach geriatrycznych w szpitalach ogólnych	24
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na poradnię geriatryczną	25
Struktura świadczeniodawców realizujących świadczenia z zakresu protetyki według województw	26
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na świadczeniodawcę realizującego świadczenia z zakresu protetyki	27
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na aptekę ogólnodostępną	28
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na lekarza w trakcie specjalizacji w dziedzinie geriatrici	29
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na lekarza geriatrę	30
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na pielęgniarkę ze specjalizacją w dziedzinie pielęgniarstwa geriatrycznego	31
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na pielęgniarkę ze specjalizacją w dziedzinie pielęgniarstwa środowiskowego	32
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na pielęgniarkę ze specjalizacją w dziedzinie pielęgniarstwa opieki paliatywnej	33
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na pielęgniarkę ze specjalizacją w dziedzinie pielęgniarstwa opieki długoterminowej	34
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na pielęgniarkę, która ukończyła kursy kwalifikacyjne w dziedzinie pielęgniarstwa geriatrycznego	35
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na pielęgniarkę, która ukończyła kursy kwalifikacyjne w dziedzinie pielęgniarstwa środowiskowego	36
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na pielęgniarkę, która ukończyła kursy kwalifikacyjne w dziedzinie pielęgniarstwa opieki paliatywnej	37
Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na pielęgniarkę, która ukończyła kursy kwalifikacyjne w dziedzinie pielęgniarstwa opieki długoterminowej	38
Udział wydatków na ochronę zdrowia osób leczonych w wieku 60+ w wydatkach publicznych ogółem na ochronę zdrowia	39
Struktura wydatków publicznych na ochronę zdrowia osób leczonych w wieku 60+ według województw	40
Wydatki publiczne przeznaczone na ochronę zdrowia na osobę leczoną w wieku 60+	41
Struktura wydatków publicznych na ochronę zdrowia w zakresie świadczeń geriatrycznych według województw	42
Wydatki publiczne na opiekę geriatryczną na osobę leczoną w wieku 60+	43
Wydatki publiczne na opiekę kardiologiczną na osobę leczoną w wieku 60+	44
Wydatki publiczne na opiekę okulistyczną na osobę leczoną w wieku 60+	45
Wydatki publiczne na opiekę rehabilitacyjną na osobę leczoną w wieku 60+	46
Wydatki publiczne na opiekę neurologiczną na osobę leczoną w wieku 60+	47
Wydatki publiczne na opiekę ortopedyczną i traumatologii narządu ruchu na osobę leczoną w wieku 60+	48
Wydatki publiczne na opiekę z zakresu chorób wewnętrznych na osobę leczoną w wieku 60+	49
Wydatki publiczne na opiekę z zakresu chirurgii ogólnej na osobę leczoną w wieku 60+	50

Baza danych

I. WYROBY MEDYCZNE I REHABILITACYJNE

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Zmienne wskaźnika	Źródło danych	Dane
WYDATKI					
1	Udział wydatków publicznych na refundację leków osób w wieku 60+ w wydatkach publicznych na refundację leków ogółem	%	Wydatki publiczne na refundację leków dla osób w wieku 60+	NFZ	
			Wydatki publiczne na refundację leków ogółem	NFZ	
2	Wydatki publiczne na refundację leków na osobę w wieku 60+	zł	Wydatki publiczne na refundację leków osób w wieku 60+	NFZ	
			Liczba osób w wieku 60+	GUS	
3	Udział wydatków publicznych na finansowanie zapotrzebowania na środki pomocnicze i ortopedyczne osób w wieku 60+ w wydatkach publicznych na finansowanie zapotrzebowania na środki pomocnicze i ortopedyczne ogółem	%	Wydatki publiczne na finansowanie zapotrzebowania na środki pomocnicze i ortopedyczne osób w wieku 60+	NFZ	
			Wydatki publiczne na finansowanie zapotrzebowania na środki pomocnicze i ortopedyczne ogółem	NFZ	
4	Wydatki publiczne na finansowanie zapotrzebowania na środki pomocnicze i ortopedyczne na osobę w wieku 60+	zł	Wydatki publiczne na finansowanie zapotrzebowania na środki pomocnicze i ortopedyczne osób w wieku 60+	NFZ	
			Liczba osób w wieku 60+	GUS	

Wyjaśnienia dotyczące ważniejszych pojęć dostępne są pod adresem:

<http://prawo.sejm.gov.pl/is/ap.nsf/Ustawa-z-dnia-12-maja-2011-r-o-refundacji-leków-środków-spożywczych-specjalnego-przeznaczenia-żywnościowego-oraz-wyrobów-medycznych>

Wybrane wskaźniki gospodarki senioralnej

Udział wydatków publicznych na refundację leków osób w wieku 60+ w wydatkach publicznych na refundację leków ogółem

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	w %						
Polska	52,4	53,4	55,1	55,6	55,9	56,6	58,1
Dolnośląskie	53,9	55,2	56,8	57,5	57,9	58,5	60,4
Kujawsko-pomorskie	51,3	52,5	53,9	54,4	54,9	56,0	57,4
Lubelskie	52,8	53,8	55,3	55,8	56,4	57,1	58,4
Lubuskie	51,6	53,1	54,9	55,6	56,5	57,7	59,1
Łódzkie	52,7	53,5	55,5	55,9	56,1	57,0	58,3
Małopolskie	51,8	52,6	54,1	54,3	54,4	55,0	56,2
Mazowieckie	53,0	53,6	55,3	55,5	55,4	56,0	58,1
Opolskie	54,9	55,7	57,7	58,6	58,7	59,3	60,8
Podkarpackie	49,4	50,3	52,6	53,2	53,8	55,0	56,4
Podlaskie	51,8	52,8	54,7	55,2	55,5	55,7	57,5
Pomorskie	52,5	53,7	55,6	56,3	56,3	56,9	58,1
Śląskie	53,9	55,1	56,8	57,6	57,7	58,4	59,5
Świętokrzyskie	53,5	55,0	57,0	57,6	58,1	59,1	60,3
Warmińsko-mazurskie	51,6	52,9	54,8	55,5	56,1	57,0	57,6
Wielkopolskie	49,4	50,3	51,6	52,1	52,4	53,2	54,5
Zachodniopomorskie	52,8	54,0	55,7	56,7	57,4	58,4	60,1

W 2016 r. koszt refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych osób w wieku 60+ wyniósł nieco ponad 5,3 mld zł.

Wybrane wskaźniki gospodarki senioralnej

Udział wydatków na ochronę zdrowia osób leczonych w wieku 60+ w wydatkach publicznych^a ogółem na ochronę zdrowia

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	w %						
Polska	42,2	43,8	44,6	45,7	46,6	47,6	48,6
Dolnośląskie	42,7	44,6	45,7	46,9	47,5	49,0	50,4
Kujawsko-pomorskie	41,0	43,1	44,3	45,6	46,8	48,2	49,2
Lubelskie	42,4	44,3	45,2	46,2	47,0	48,2	49,1
Lubuskie	42,0	43,7	44,7	45,5	46,6	47,8	48,9
Łódzkie	43,0	44,4	45,0	46,2	47,2	48,2	49,5
Małopolskie	42,2	43,4	43,9	44,9	45,7	46,5	47,3
Mazowieckie	42,5	43,8	44,2	44,8	45,6	46,2	47,1
Opolskie	45,8	47,3	48,1	49,1	50,2	51,0	51,9
Podkarpackie	42,4	43,3	44,2	45,3	46,3	47,3	48,0
Podlaskie	41,3	42,9	43,2	44,7	45,5	46,4	47,6
Pomorskie	41,8	43,7	44,4	45,2	45,8	46,8	47,7
Śląskie	43,7	45,3	46,4	47,6	48,5	49,3	50,3
Świętokrzyskie	44,4	46,9	48,2	49,4	50,2	51,0	52,2
Warmińsko-mazurskie	38,6	40,4	41,2	42,7	43,7	44,8	45,8
Wielkopolskie	39,5	40,7	41,6	42,7	43,7	44,8	45,9
Zachodniopomorskie	42,0	44,5	45,4	47,2	48,8	50,0	51,2

a Wydatki odnoszą się do środków publicznych przeznaczonych na ochronę zdrowia pozostających w dyspozycji NFZ (w tym środków przekazanych przez KRUS).

W 2016 r. wydatki na świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków NFZ osób w wieku 60+ wyniosły nieco ponad 32,5 mld zł.

Wybrane wskaźniki gospodarki senioralnej

Liczba osób w wieku 60+ przypadająca na lekarza geriatrę^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	w tys. osób						
Polska	77,8	78,0	68,8	66,9	63,3	56,8	54,9
Dolnośląskie	292,4	304,6	90,4	109,3	135,6	58,4	72,3
Kujawsko-pomorskie	132,0	136,8	84,8	54,7	56,5	38,9	30,1
Lubelskie	33,8	40,9	35,5	39,5	34,7	31,1	39,2
Lubuskie	93,0	97,1	101,3	70,1	72,8	37,8	39,2
Łódzkie	111,3	114,4	97,8	66,9	68,5	90,3	80,8
Małopolskie	48,8	40,8	39,5	46,0	30,8	34,7	29,9
Mazowieckie	153,7	138,5	126,7	90,4	121,0	155,6	79,8
Opolskie	–	–	216,3	111,1	114,3	78,1	48,2
Podkarpackie	48,8	67,1	82,9	85,4	73,3	64,5	66,3
Podlaskie	79,4	81,2	62,2	84,8	65,1	38,1	68,3
Pomorskie	138,1	431,5	74,7	92,9	120,3	124,6	57,2
Śląskie	39,5	35,0	34,8	40,0	33,5	31,5	32,3
Świętokrzyskie	270,6	278,3	285,9	73,3	60,3	61,8	105,7
Warmińsko-mazurskie	125,9	87,3	271,8	140,6	145,8	151,3	313,3
Wielkopolskie	104,8	108,7	112,5	116,2	180,2	148,7	191,7
Zachodniopomorskie	65,0	68,0	71,0	73,7	95,8	79,5	137,3

a Bez specjalistów I stopnia.

Na koniec 2016 r. funkcjonowały jedynie 134 poradnie geriatryczne, w których udzielono łącznie 99,6 tys. porad lekarskich.

Wybrane wskaźniki gospodarki senioralnej

Wskaźnik zaspokojenia potrzeb w zakresie miejsc w domach pomocy społecznej

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	w %						
Polska	57,0	58,3	61,2	62,4	62,3	66,1	62,8
Dolnośląskie	41,2	47,0	44,1	44,2	49,3	49,4	52,3
Kujawsko-pomorskie	65,0	63,5	66,7	67,9	61,6	58,4	54,5
Lubelskie	68,1	74,5	80,1	74,0	73,7	75,9	73,6
Lubuskie	62,5	53,3	53,5	55,3	53,2	58,6	57,3
Łódzkie	64,8	70,8	72,9	78,9	82,3	86,8	85,6
Małopolskie	72,3	67,7	71,0	78,5	84,4	80,8	73,3
Mazowieckie	61,4	42,7	42,5	36,6	41,4	55,1	43,6
Opolskie	55,2	73,6	67,6	69,3	66,0	70,4	64,7
Podkarpackie	77,8	86,0	91,3	93,1	94,1	94,1	92,6
Podlaskie	51,4	52,5	55,2	52,7	53,8	62,4	59,0
Pomorskie	39,5	43,0	48,0	54,2	53,2	55,0	57,2
Śląskie	43,2	37,3	41,6	39,3	42,4	47,2	44,8
Świętokrzyskie	60,0	68,7	64,3	63,2	59,6	67,5	68,1
Warmińsko-mazurskie	45,4	49,0	49,9	57,0	55,4	63,0	64,5
Wielkopolskie	64,7	60,0	61,5	63,3	61,4	59,9	57,7
Zachodniopomorskie	39,4	43,0	68,9	70,8	64,7	72,7	55,1

Najwyższy wskaźnik zaspokojenia potrzeb osiągnęły placówki całodobowej opieki – 89,9%, natomiast najniższy rodzinne domy pomocy – 59,0%.

Wybrane wskaźniki gospodarki senioralnej

Odsetek osób w wieku 60+ posiadających kredyt konsumpcyjny

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	w %						
Polska	26,1	26,5	24,7	24,9	24,9	24,1	23,1
Dolnośląskie	29,5	30,0	27,9	28,2	28,5	27,5	26,3
Kujawsko-pomorskie	30,8	31,3	29,1	29,3	29,2	28,1	26,9
Lubelskie	24,4	24,7	23,0	23,1	23,2	22,3	21,2
Lubuskie	31,6	32,0	29,4	29,3	29,4	28,7	27,5
Łódzkie	26,2	26,5	24,4	25,0	25,0	24,1	23,1
Małopolskie	22,3	22,9	21,6	21,8	21,6	20,8	19,9
Mazowieckie	21,6	22,0	20,7	21,0	21,3	20,7	20,0
Opolskie	24,5	24,9	23,4	23,6	23,7	22,9	22,1
Podkarpackie	21,1	22,0	21,0	21,0	20,8	19,8	18,8
Podlaskie	18,4	19,0	17,7	17,8	17,8	17,2	16,5
Pomorskie	27,4	27,7	26,0	25,9	25,8	25,0	24,0
Śląskie	27,7	28,1	26,7	26,9	27,0	26,2	25,1
Świętokrzyskie	24,4	24,9	23,0	23,1	23,0	22,1	20,9
Warmińsko-mazurskie	29,4	29,2	27,0	27,0	26,8	26,0	24,9
Wielkopolskie	28,9	29,2	26,9	26,9	27,0	26,0	24,9
Zachodniopomorskie	31,4	31,2	28,8	28,8	28,6	27,6	26,4

Według danych Biura Informacji Kredytowej w 2016 r. 3,6% osób w wieku 60+ posiadało zobowiązania z tytułu kredytu hipotecznego.

Wybrane wskaźniki gospodarki senioralnej

Przeciętne zadłużenie osoby w wieku 60+ z tytułu kredytu konsumpcyjnego

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	w zł						
Polska	9 868,35	10 486,72	11 607,48	12 091,56	12 664,85	13 934,58	15 223,75
Dolnośląskie	10 490,40	10 969,58	12 133,41	12 536,17	13 182,28	14 371,72	15 697,86
Kujawsko-pomorskie	9 142,95	10 875,23	12 122,29	12 870,23	13 022,86	15 316,66	16 197,88
Lubelskie	7 772,32	8 090,50	8 887,99	9 177,44	9 562,23	10 543,31	12 331,43
Lubuskie	9 234,57	9 410,56	10 183,90	10 745,02	11 528,55	12 472,69	13 571,73
Łódzkie	9 400,42	9 890,30	11 190,41	11 500,37	11 909,13	13 293,63	14 740,89
Małopolskie	9 166,51	9 704,55	10 782,18	11 215,10	11 969,02	13 121,24	14 334,75
Mazowieckie	11 339,79	12 299,40	13 898,32	14 441,96	15 178,90	16 796,45	18 188,70
Opolskie	9 347,63	9 832,33	10 841,96	11 345,23	11 957,63	13 125,96	14 457,39
Podkarpackie	7 220,78	7 545,58	8 208,00	8 593,06	9 020,27	10 002,35	11 003,61
Podlaskie	7 482,68	7 946,02	8 806,06	9 330,83	10 231,27	11 487,67	12 878,98
Pomorskie	10 427,44	11 061,16	12 285,70	13 106,06	13 931,31	15 184,11	16 431,09
Śląskie	12 638,04	13 087,88	14 271,94	14 695,16	14 974,25	15 988,52	17 206,95
Świętokrzyskie	7 771,67	8 102,75	8 795,60	9 048,97	9 458,56	10 402,29	11 424,74
Warmińsko-mazurskie	8 553,41	9 038,25	10 020,89	10 554,26	11 338,50	12 445,51	13 837,35
Wielkopolskie	9 403,21	10 007,41	10 937,99	11 394,52	11 995,51	13 006,38	14 391,94
Zachodniopomorskie	10 059,38	10 607,31	11 453,40	11 936,62	12 685,44	13 884,00	15 045,59

Przeciętne zadłużenie z tytułu kredytu hipotecznego przypadające na osobę w wieku 60+ w 2016 r. wyniosło nieco ponad 63 tys. złotych

Badanie podmiotów gospodarki narodowej – założenia metodologiczne

Cel badania podmiotów gospodarki narodowej (SE)

Cel ogólny

- Zbadanie działalności podmiotów gospodarki narodowej na rynku wyrobów i usług senioralnych

Cele szczegółowe

- Odsetek podmiotów działających na rynku wyrobów i usług senioralnych
- Segmenty wyrobów i usług senioralnych
- Przychody podmiotów gospodarczych z tytułu świadczenia usług i produkcji wyrobów senioralnych
- Wydatki podmiotów niekomercyjnych na działalność senioralną
- Działalność inwestycyjna i badawczo-rozwojowa realizowana na rynku wyrobów i usług senioralnych
- Działalność promocyjna na rynku wyrobów i usług senioralnych
- Perspektywy rozwoju rynku wyrobów i usług senioralnych
- Miejsca pracy tworzone w ramach gospodarki senioralnej; wolontariat na rzecz osób w wieku 60+

Operat badania – liczebność

24 273 jednostki w operacie

22 772 jednostki komercyjne

1501 jednostek
niekomercyjnych

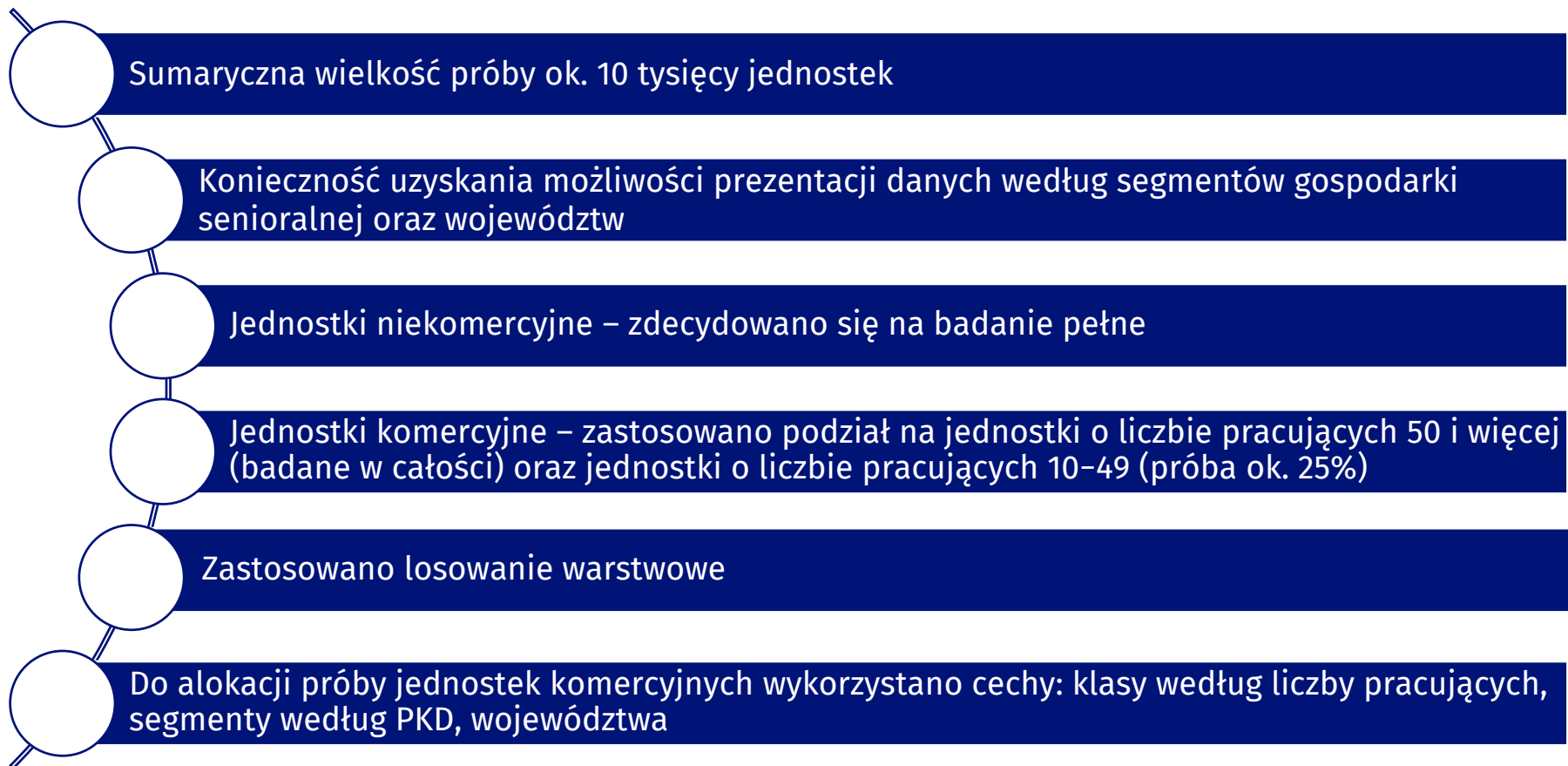
18 985 jednostek
o liczbie
pracujących
10–49 osób

3 787 jednostek
o liczbie
pracujących
50 osób i więcej

Liczba jednostek komercyjnych w operacie według wyszczególnionych segmentów

Wyszczególnienie	Liczba jednostek
Wyroby poprawiające komfort życia	3912
Wyroby medyczne i rehabilitacyjne	369
Budownictwo mieszkaniowe	5111
Usługi transportowe	899
Sport i rekreacja	4838
Edukacja i kultura	995
Nowe technologie	1995
Usługi finansowe i ubezpieczeniowe	1241
Usługi zdrowotne	3218
Usługi opiekuńcze	194
Razem	22772

Schemat losowania próby

Realizacja badania

- Badanie przeprowadzono na portalu sprawozdawczym GUS

- Zbieranie danych rozpoczęto 12.12.2017 r., a zakończono 05.02.2018 r.

- Uzyskano 5251 wypełnionych sprawozdań, z czego blisko 4,6 tys. podmiotów komercyjnych, a blisko 700 podmiotów niekomercyjnych

- Dokonano uogólnień danych oraz analizy wyników

- Opracowano bazę danych z wynikami badania

Baza danych

SPIS TREŚCI

Tabl. 1.1. Podmioty na rynku wyrobów i usług senioralnych w Polsce

Podmioty prowadzące działalność senioralną
Podmioty prowadzące działalność senioralną według segmentów produkowanych wyrobów / świadczonych usług senioralnych
Przyczyny podjęcia działalności w zakresie produkcji wyrobów / świadczenia usług senioralnych
Przyczyny niepodjęcia produkcji / nieświadczona usług senioralnych
Podmioty prowadzące działalność promocyjną skierowaną do seniorów
Rodzaje działań promocyjnych skierowanych do seniorów
Planowanie działań ukierunkowanych na zwiększenie udziału lub wejście na rynek wyrobów/usług senioralnych w perspektywie trzech kolejnych lat
Planowanie działań ukierunkowanych na zwiększenie udziału w rynku wyrobów/usług senioralnych w perspektywie trzech kolejnych lat
Planowanie działań ukierunkowanych na wejście na rynek wyrobów/usług senioralnych w perspektywie trzech kolejnych lat

Tabl. 1.2. Podmioty na rynku wyrobów i usług senioralnych według województw

Tabl. 1.3. Podmioty na rynku wyrobów i usług senioralnych według segmentów głównego rodzaju działalności

Tabl. 2.1. Przychody z działalności na rynku wyrobów i usług senioralnych w Polsce

Tabl. 2.2. Przychody z działalności na rynku wyrobów i usług senioralnych według województw

Tabl. 2.3. Przychody podmiotów komercyjnych z działalności na rynku wyrobów i usług senioralnych według segmentów głównego rodzaju działalności

Tabl. 3. Działalność inwestycyjna związana z rynkiem wyrobów i usług senioralnych

Tabl. 4. Działalność badawczo-rozwojowa oraz innowacje związane z rynkiem wyrobów i usług senioralnych

Tabl. 5.1. Pracujący w gospodarce senioralnej

Tabl. 5.2. Pracujący w gospodarce senioralnej według województw

Tabl. 5.3. Pracujący w gospodarce senioralnej według segmentów głównego rodzaju działalności

Tabl. 6.1. Wolontariat w gospodarce senioralnej

Tabl. 6.2. Wolontariat w gospodarce senioralnej według województw

Aneks. PRECYZJA OSZACOWANIA - BEZWZGLĘDNE BŁĘDY SZACUNKÓW

Baza danych badania SE

WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓŁEM	PODMIOTY KOMERCYJNE	PODMIOTY NIEKOMERCYJNE
Planowanie działań ukierunkowanych na zwiększenie udziału lub wejście na rynek wyrobów/usług senioralnych w perspektywie trzech kolejnych lat			
w % podmiotów ogółem			
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Zdecydowanie tak	1,5	1,3	3,7
Raczej tak	6,2	5,8	11,5
Raczej nie	33,6	33,9	29,5
Zdecydowanie nie	27,7	27,5	30,8
Trudno powiedzieć	31,0	31,5	24,5

Planowanie działań ukierunkowanych na zwiększenie udziału w rynku wyrobów/usług senioralnych w perspektywie trzech kolejnych lat			
w % podmiotów prowadzących działalność senioralną			
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Zdecydowanie tak	7,0	6,1	15,8
Raczej tak	28,3	27,3	38,3
Raczej nie	19,8	20,2	16,3
Zdecydowanie nie	3,1	3,1	2,8
Trudno powiedzieć	41,8	43,3	26,8

Badanie reprezentacyjne podmiotów gospodarczych – wyniki badania

Podmioty prowadzące działalność związaną z dostawą wyrobów / świadczeniem usług senioralnych

14,1%

• Podmioty ogółem

13,6%

• Podmioty komercyjne

20,6%

• Podmioty niekomercyjne

Odsetek podmiotów prowadzących działalność senioralną w poszczególnych segmentach głównego rodzaju działalności (w %)

Podmioty prowadzące działalność senioralną według województw

WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓŁEM	PODMIOTY KOMERCYJNE	PODMIOTY NIEKOMERCYJNE
Podmioty prowadzące działalność senioralną w %			
Polska	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	7,0	7,1	6,2
Kujawsko-pomorskie	4,8	4,9	4,6
Lubelskie	4,4	4,7	0,8
Lubuskie	1,3	1,2	2,8
Łódzkie	6,7	6,4	8,9
Małopolskie	9,2	9,2	9,4
Mazowieckie	10,9	10,7	13,1
Opolskie	3,4	3,5	2,3
Podkarpackie	5,9	6,2	2,8
Podlaskie	1,8	1,9	1,3
Pomorskie	9,5	9,3	11,1
Śląskie	16,3	16,3	16,0
Świętokrzyskie	3,0	2,8	5,1
Warmińsko-mazurskie	2,6	2,5	3,6
Wielkopolskie	9,0	9,3	6,4
Zachodniopomorskie	4,0	3,9	5,6

Przychody z działalności senioralnej

7,7 mld zł

- Przychody z tytułu sprzedaży wyrobów i usług senioralnych w podmiotach komercyjnych

29%

- Udział przychodów ze środków publicznych w przychodach z tytułu sprzedaży wyrobów i usług senioralnych w podmiotach komercyjnych

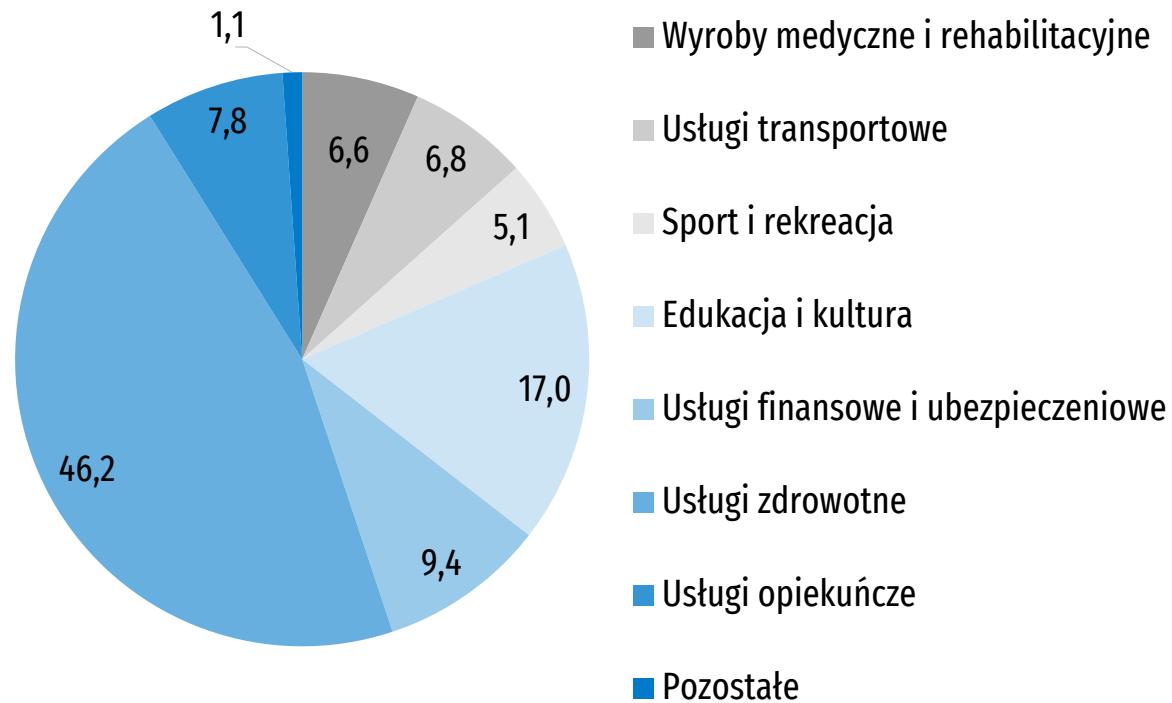
361,1 mln zł

- Przychody jednostek niekomercyjnych wydatkowane na realizację zadań związanych z dostarczaniem wyrobów i usług senioralnych

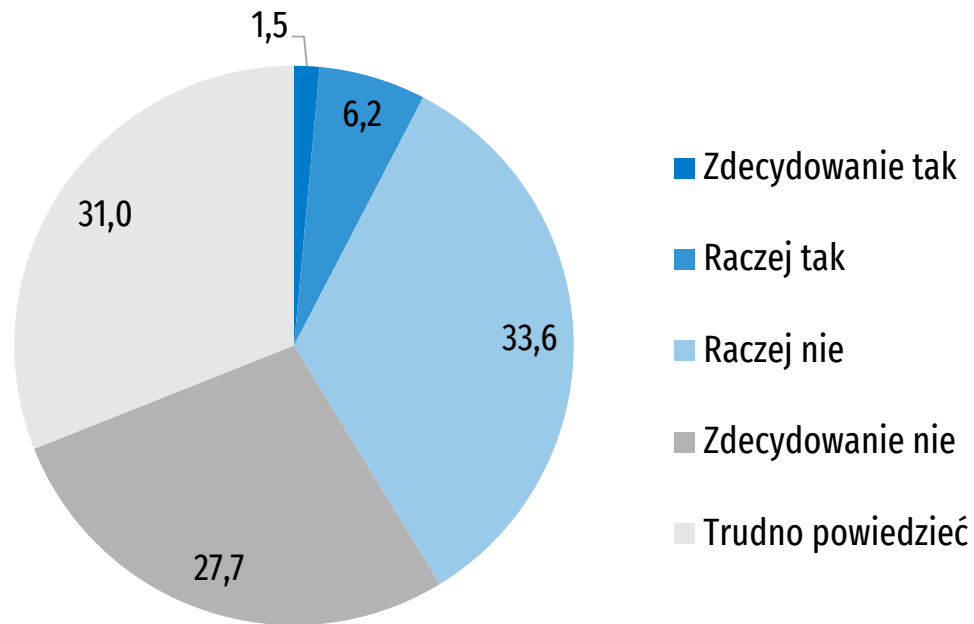
45%

- Udział przychodów ze środków publicznych w przychodach jednostek niekomercyjnych wydatkowane na realizację zadań związanych z dostarczaniem wyrobów i usług senioralnych

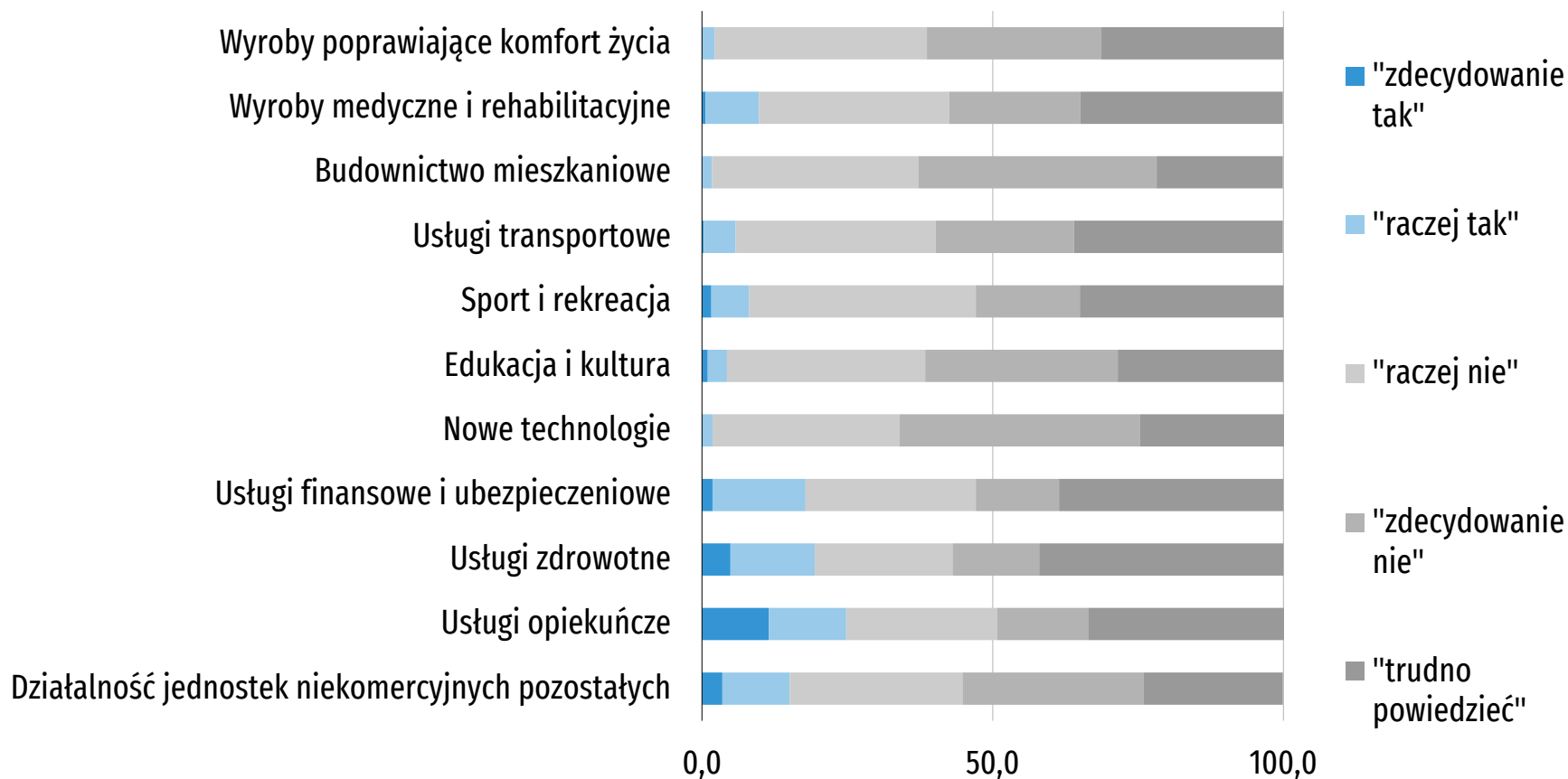
Struktura przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług senioralnych w jednostkach komercyjnych według segmentów głównego rodzaju działalności (w %)

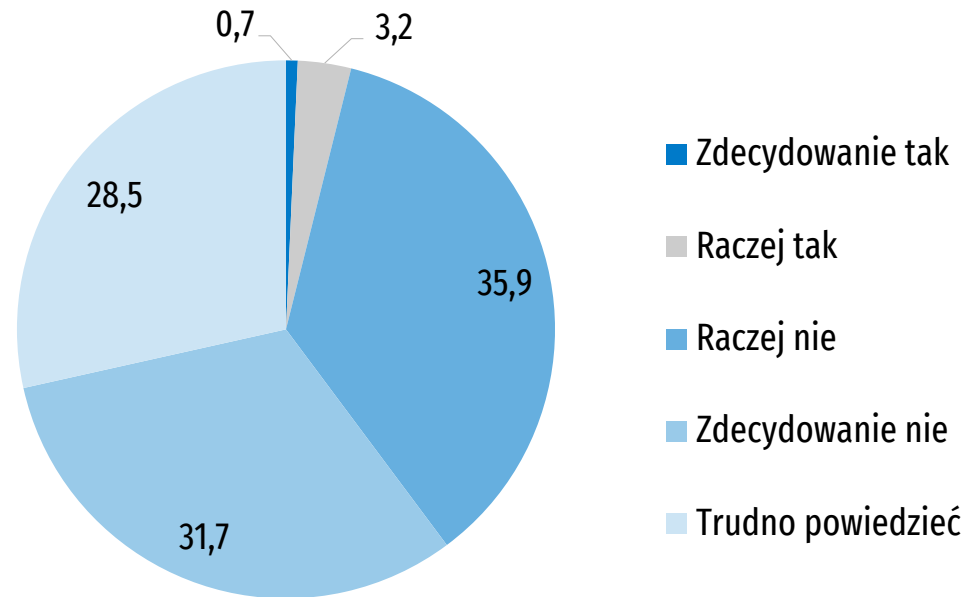
Podmioty planujące działania ukierunkowane na zwiększenie udziału lub wejście na rynek wyrobów / usług senioralnych w perspektywie trzech kolejnych lat (w %)

Podmioty planujące działania ukierunkowane na zwiększenie udziału lub wejście na rynek wyrobów / usług senioralnych w perspektywie trzech kolejnych lat według segmentów głównego rodzaju działalności (w %)

Podmioty planujące rozpoczęcie inwestycji związanych z gospodarką senioralną w najbliższych trzech latach (w %)

Pracujący i wolontariat w gospodarce senioralnej

44,7 tys.

- Etaty związane z produkcją wyrobów / świadczeniem usług senioralnych

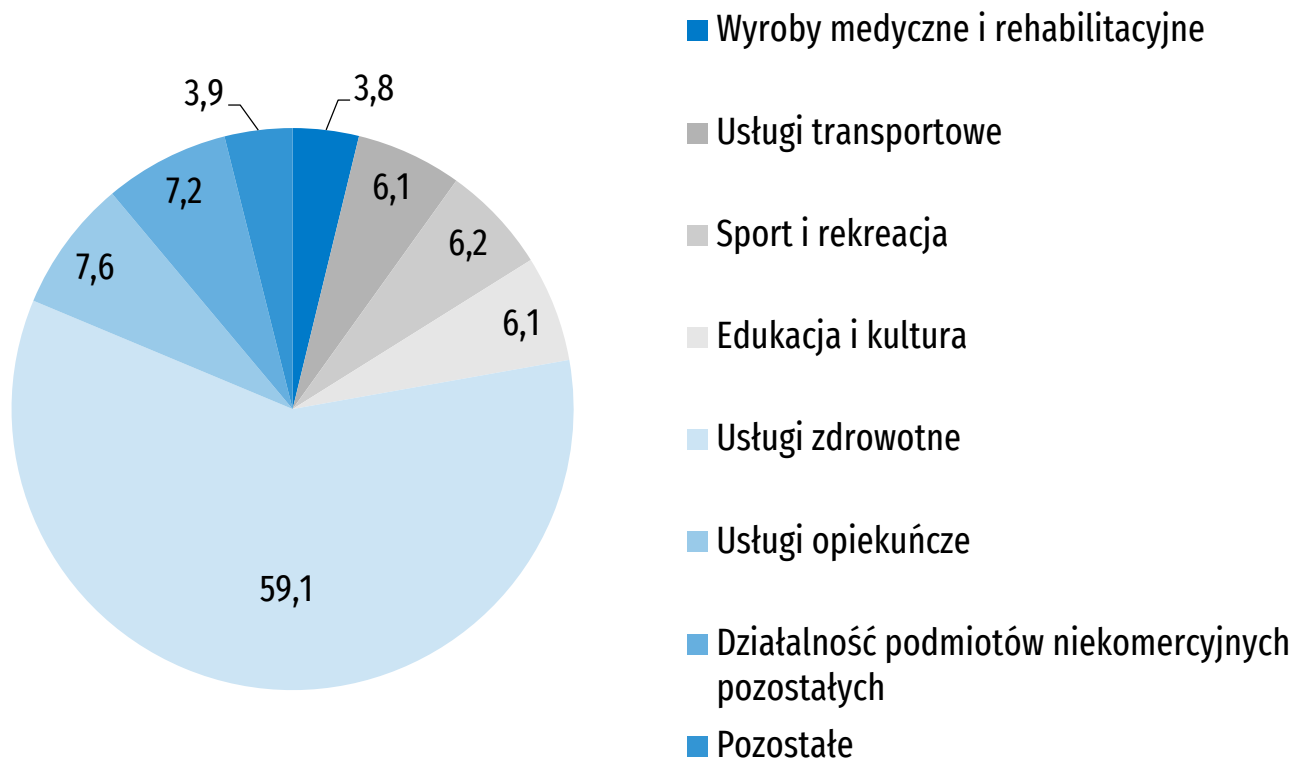
27 mln godzin

- Godziny przepracowane na rzecz gospodarki senioralnej w ramach umów cywilno-prawnych

3,2 tys.

- Liczba wolontariuszy działających na rzecz osób starszych

Struktura etatów związanych z gospodarką senioralną według segmentów głównego rodzaju działalności (w %)

Podmioty, w których pracują osoby w wieku 60+

51,4%

- Podmioty ogółem

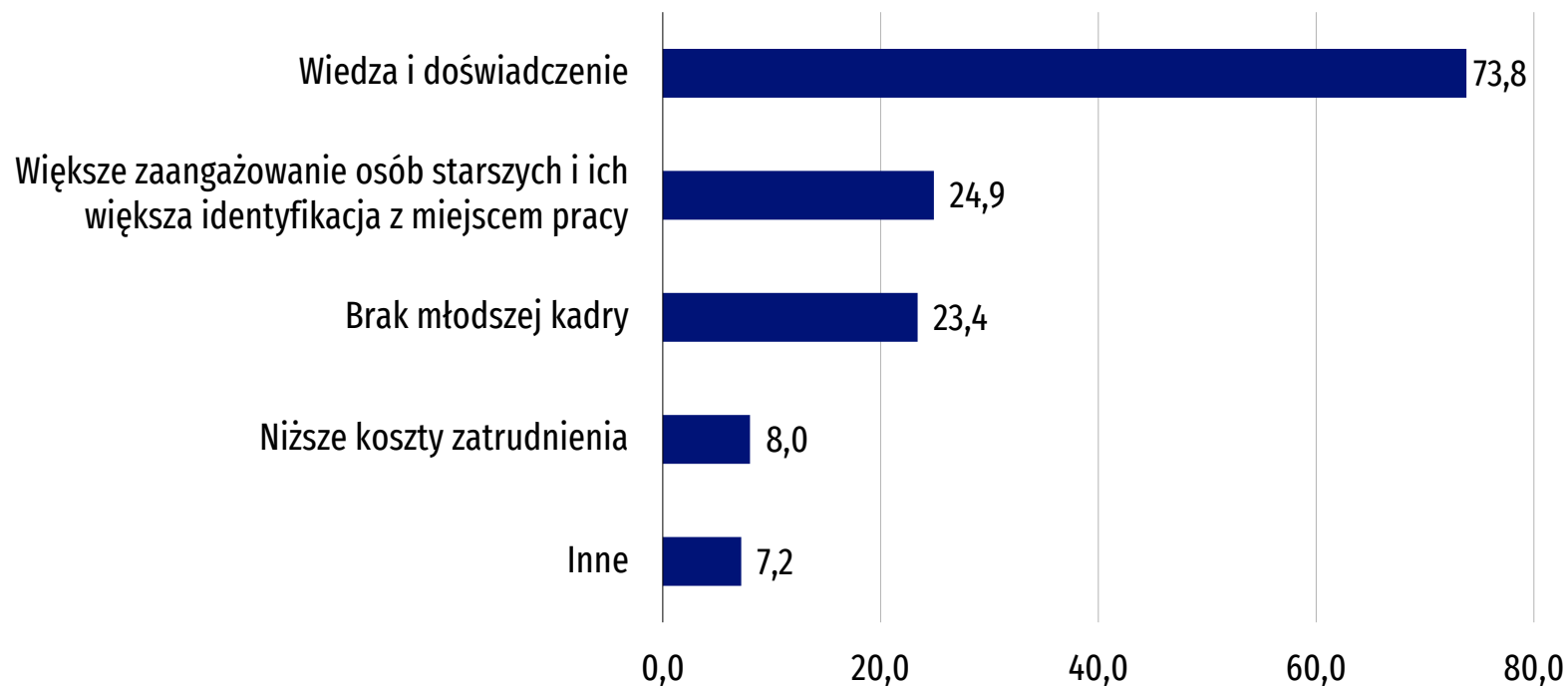
51,0%

- Podmioty komercyjne

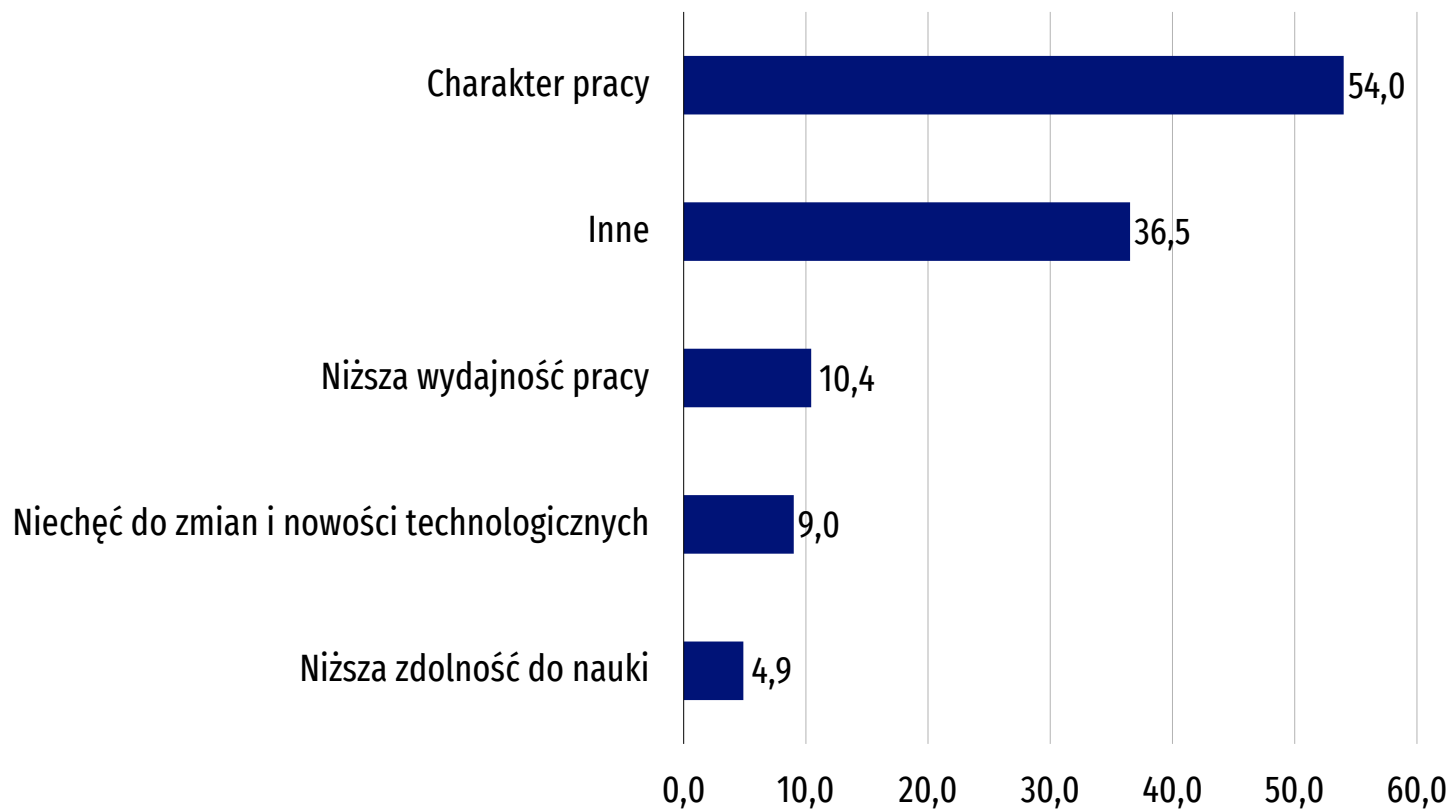
56,9%

- Podmioty niekomercyjne

Czynniki skłaniające do zatrudnienia osób w wieku 60+ (w % podmiotów)

Przyczyny niezatrudnienia osób w wieku 60+ (w %)

Badanie osób w wieku senioralnym – założenia metodologiczne

Cel badania osób w wieku 60+

Cel ogólny

- Zdiagnozowanie stopnia zaspokojenia potrzeb osób w wieku senioralnym

Cele szczegółowe

- Określenie szczególnych potrzeb seniorów oraz stopnia ich zaspokojenia w zakresie:
 - zdrowia
 - usług opiekuńczych
 - mieszkalnictwa
 - dostosowania przestrzeni do potrzeb seniorów
 - zagospodarowania wolnego czasu (sport, rekreacja, edukacja i kultura)
- Określenie dostępności i potrzeb w zakresie pozostałych wyrobów i usług senioralnych
- Określenie stopnia zaangażowania seniorów w wolontariacie i pomocy najbliższym

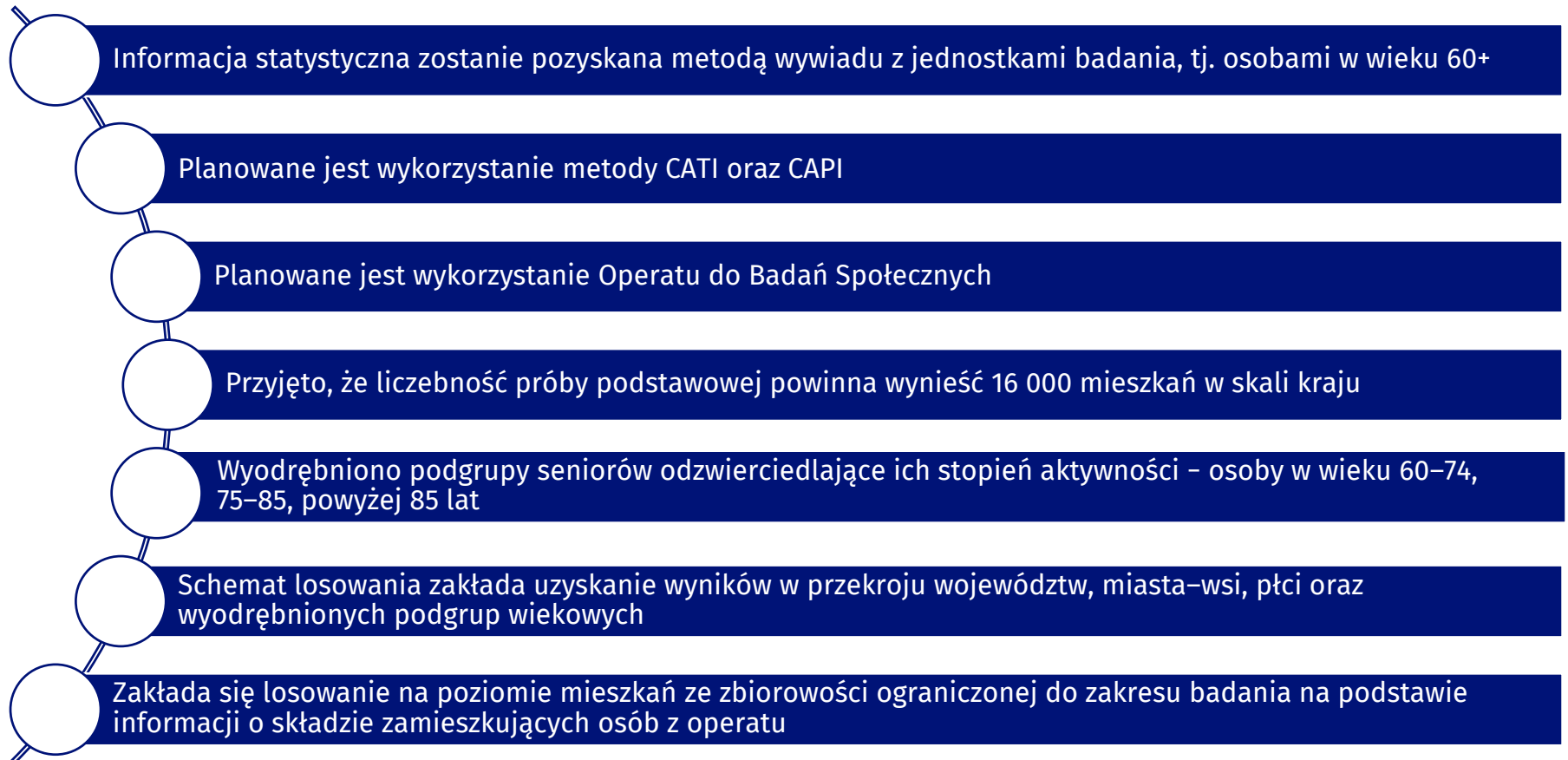
Badanie osób w wieku 60+ – zrealizowane prace

Opracowanie metodologii badania osób starszych

- Określenie specyficznych potrzeb osób starszych
- Określenie założeń dotyczących metod dotarcia do jednostek badania
- Określenie sposobu doboru próby
- Określenie założeń dotyczących sposobu imputacji brakujących danych oraz uogólniania wyników

Przygotowanie kwestionariusza badania

Badanie osób w wieku 60+ – założenia wstępne

Rekomendacje

- Należałoby rozważyć wprowadzenie do PBSSP na stałe badania podmiotów działających na rynku wyrobów i usług senioralnych z częstotliwością co trzy lata.
- Uwzględniając prognozowane zmiany w zakresie struktury ludności i wynikające z nich rosnące potrzeby osób starszych, zasadne wydaje się przeprowadzenie badania wśród JST dotyczącego działalności i wydatków publicznych w ramach srebrnej gospodarki.
- Zasadne wydaje się przeprowadzenie badania strony popytowej srebrnej gospodarki, czyli badania wśród seniorów, którego metodologię przygotowano w ramach projektu badawczego.

**Więcej informacji:
stat.gov.pl**

KONTAKT

d.wyszkowska@stat.gov.pl

m.gabinska@stat.gov.pl

s.romanska@stat.gov.pl

stat.gov.pl

Prace studialne
Research studies

 GUS

Warszawa, Warszawa 2018

Gospodarka senioralna w Polsce – stan i metody pomiaru

Silver Economy in Poland – State and Measurement Methods